Podnikání, které má budoucnost: win-win

8.–9.
ROČNÍK

Autor: Mgr. Pavel Slepička

„Každý má hledět ne pouze na svůj prospěch, ale na prospěch společnosti.“

J. A. Komenský

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Hlavní myšlenka

Podnikání je smysluplné tehdy, když přináší užitek jak podnikateli, tak i druhým. Ať už podnikáme v jakékoliv oblasti, máme možnost volby. Záleží jen na nás, na základě jakých hodnot se budeme rozhodovat a které pro nás budou prioritou.

Anotace

Lekce vede k zamyšlení nad podnikáním jako nad přirozenou a relevantní alternativou k zaměstnaneckému postavení. Jednotlivé aktivity umožňují žákům, aby si lépe dokázali představit výhody a nevýhody podnikání a zaměstnaneckého postavení. Důraz je v obou případech kladen na zásadu win-win. S pomocí videa žáci prozkoumají, jaký vliv má rozhodování na šanci na úspěch, a zmapují si svoje silné stránky.

Cíle lekce

Co bude žák na konci lekce vědět:

- Bude znát rozdíly mezi podnikatelem a zaměstnancem a obě pozice dokáže porovnat z hlediska jejich výhod a nevýhod.
- Bude znát pohled J. A. Komenského na podnikavost.

Co žák v lekci prožije / co si uvědomí:

- Uvědomí si, jaké společné znaky mají úspěšní lidé.
- Ujasní si své dovednosti a schopnosti, které stojí za to rozvíjet.

K jakému jednání lekce zve/vede:

- Lekce vede k uváženému rozhodování o vlastní životní cestě, které se opírá o sebepoznání, kreativitu a v neposlední řadě o podnikavost. Žák si naplánuje svůj osobní cíl pro vybranou oblast.

1.	2.	3.		4.	5.	6.
Seznámení, úvodní motivace	**Zaměstnanec a podnikatel**	**Úspěšní vs. neúspěšní lidé**	**PŘESTÁVKA**	**J. A. Komenský a podnikavost**	**Kam investovat čas?**	**Reflexe a závěr**
10 min	10 min	25 min		15 min	20 min	10 min

Pomůcky

- dataprojektor a ozvučení
- prezentace
- hrací kostky *(6×)*
- flipový papír do každé skupiny, fixy
- papíry na poznámky a psací potřeby
- PL Zaměstnanec a podnikatel *(6× rozstříhat lístečky a vložit do obálky)*
- PL Úspěšní vs. neúspěšní lidé *(pro každého žáka)*
- PL J. A. Komenský a podnikavost *(6×)*
- PL hra Talent a úsilí *(6×)*
- hrací kostky *(6×)*

Vysvětlení piktogramů

Hlavní myšlenka

Prezentace

Společná práce

Anotace

Čas/Minutáž

Práce ve dvojici

Cíl

Pracovní list

Samostatná práce

Pomůcky

Video

Skupinová práce

Další zdroje

Práce ve trojicích

Doplňující informace

Uspořádání třídy do písmene U

Práce třídy kolem stolů

Práce v kruhu

Volný pohyb po třídě

Postup a metody

1

Seznámení, úvodní motivace

10 min

PREZI

Rozhovor, myšlenková mapa

Vyzvěte žáky, aby se přesunuli do půlkruhu. Poté se každý představí a vyjádří svůj názor na otázky:

1. Jaký legální způsob, jak si zajistit obživu, se ti líbí?
2. Proč se lidé – kromě vydělávání peněz – rádi věnují práci?

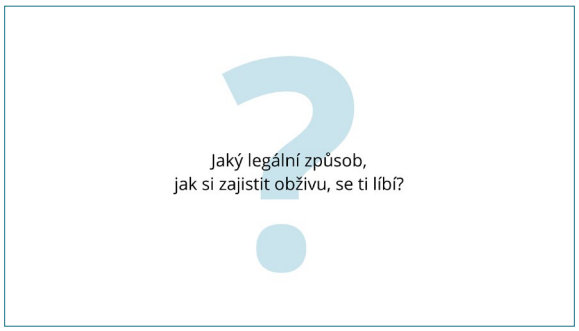

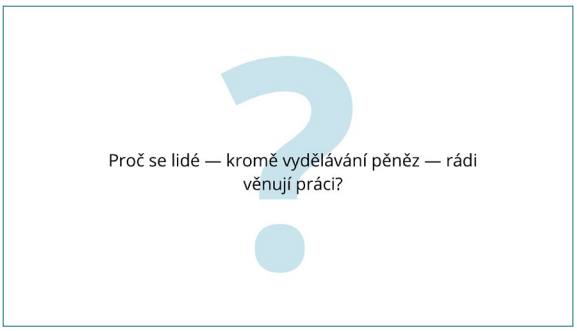

Na tabuli zapisujte podněty od žáků a vytvořte tak myšlenkovou mapu k tématu. Společně obsah shrňte. Názory žáků můžete okomentovat či rozvinout, popř. nechat ostatní, aby je doplnili, ale nehodnoťte je. Aktivitu využijte ke zmapování situace ve třídě, nastavení žáků, dynamiky v kolektivu, všímejte si souvislostí a toho, kdo s čím souhlasí.

2

Zaměstnanec a podnikatel

10 min

PL

2.1 Zaměstnanec a podnikatel (10 min)

Skupinová práce s textem, diskuse

> ***Upozornění***
> *Pro následující práci je vhodné neprozradit předem, o jakých dvou kategoriích budeme nyní hovořit.*

Žáci se vrátí do lavic, posadí se k sobě do skupin po čtyřech a pracují s nastříhaným PL Zaměstnanec a podnikatel:

1. Lístečky se dají roztřídit do dvou kategorií. Pokuste se je tedy roztřídit a pak tyto 2 kategorie pojmenovat.
2. Ve skupině diskutujte o tom, co by komu bylo bližší.

Vydělává peníze firmě.	**Vydělává peníze sobě.**
Dostává odměnu za práci.	**Žije ze zisku své činnosti.**
Podmínky pro práci a pomůcky zajišťuje firma.	**Podmínky pro práci a pomůcky platí ze svého.**
Má danou náplň práce.	**Pracuje, jak uzná za vhodné.**
Před ohrožením chrání firma.	**Před ohrožením se chrání sám.**

Zkontrolujte správné přiřazení lístků podle prezentace a odpovězte na případné otázky.

Řešení

Zaměstnanec	Podnikatel
Vydělává peníze firmě.	Vydělává peníze sobě.
Dostává odměnu za práci.	Žije ze zisku své činnosti.
Podmínky pro práci a pomůcky zajišťuje firma.	Podmínky pro práci a pomůcky platí ze svého.
Má danou náplň práce.	Pracuje, jak uzná za vhodné.
Před ohrožením chrání firma.	Před ohrožením se chrání sám.

Metodická poznámka
Záměrem aktivity není určit, zda je jedna cesta správná a druhá špatná, ale uvědomit si, v čem se liší a že si žáci mohou v životě vybrat. Je to podobné, jako když si podle mapy vybírají v horách trasu po modré nebo po červené značce.

2.2 Shrnutí – výhody, nevýhody (5 min)

Diskuse

PREZI

Proveďte shrnutí pomocí otázek

- Bylo těžké se shodnout?
- Měl někdo preference hodně odlišné od ostatních?
- Jaké výhody a jaké nevýhody vidíte v kategoriích zaměstnanec a podnikatel?

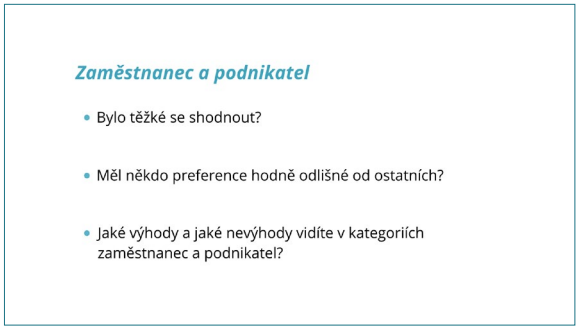

3

Úspěšní vs. neúspěšní lidé

25 min

PREZI

3.1 Úspěšní vs. neúspěšní lidé (17 min)

Skupinový brainstorming, společná diskuse

Ve skupinách na flipový papír do dvou sloupců sepište, jak si představujete úspěšného a neúspěšného člověka.

- Co takový člověk dělá?
- Co říká?
- Jak tráví svůj čas?
- Jak se chová k druhým lidem?
- Jaké má vlastnosti?

Zástupci jednotlivých skupin představí celé třídě, k jakým závěrům došli.

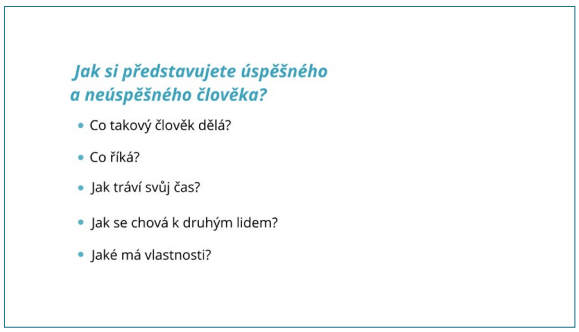

Varianta
Místo přednesení závěrů vyvěsí skupiny svoje flipy dopředu a ptáme se: Co mají úspěšní lidé na našich flipech společného?

3.2 Mám vlastnosti úspěšných? (3 min)

Samostatná práce s textem

V pracovním listu Úspěšní vs. neúspěšní lidé si z nabízených možností vyberte ty, které odpovídají vašemu životu ve skutečnosti (ne tomu, co byste chtěli).

> ***Metodická poznámka***
> *Vyplněný PL bude dále sloužit pouze žákům, nikde je nesdílí, je proto možné povzbudit je k naprosté otevřenosti a upřímnosti sám k sobě.*

Varianta
Pokud téma žáky zaujme, je možné využít k dalšímu přemýšlení nad tématem článek *10 základních rozdílů v myšlení úspěšných a neúspěšných lidí* (viz Další zdroje).

- ☐ Ve svém pracovním životě uspěju, sbírám zkušenosti, učím se od úspěšných.
- ☐ Chci jednou uspět, vyhlížím ten pravý okamžik.

- ☐ Pokládám si každý den dobré otázky, hledám odpovědi, hodně čtu a přemýšlím o obsahu.
- ☐ Zajímám se o zábavu, trávím čas na internetu, s kamarády.

- ☐ Všímám si u ostatních toho dobrého.
- ☐ Všímám si u ostatních toho, co dělají špatně.

- ☐ Nechávám se inspirovat ke změnám, nebojím se zkoušet nové postupy.
- ☐ Držím se osvědčených postupů, bráním se něco změnit.

- ☐ Odpouštím, když mi někdo ublíží.
- ☐ Připravuji odplatu, když mi někdo ublíží.

- ☐ Rozvíjím zajímavé nápady, vize, přemýšlím o příležitostech.
- ☐ Přemýšlím o lidech kolem sebe, řeším jejich názory, život…

- ☐ Každý den se chci naučit něco nového.
- ☐ Myslím, že vím vše potřebné pro úspěšný život.

- ☐ Beru zodpovědnost za svá rozhodnutí, i když to je těžké.
- ☐ Když se mi něco nedaří, bývá to díky nepříznivým okolnostem nebo to někdo kazí.

- ☐ Raději dávám dárky.
- ☐ Raději dostávám dárky.

- ☐ Plánuji si konkrétní cíle a hlídám si jejich plnění.
- ☐ Žiji podle možností, dopředu moc neplánuji.

3.3 Můj plán (5 min)

Osobní písemná reflexe

1. Vyberte si každý sám za sebe jednu oblast, ve které se chcete posunout.
2. V této oblasti si napište konkrétní plán, který v nejbližší době podniknete.

> ***Metodická poznámka***
> *Naplánování konkrétního kroku je dobré modelovat; např. pro oblast Každý den se naučím dělat něco nového může být konkrétním plánem např. naučím se smažit palačinky, každý den se naučím 10 španělských slovíček, naučím se nový akord na kytaru aj.*

4

J. A. Komenský a podnikavost

15 min

4.1 J. A. Komenský a podnikavost (5 min)

Skupinová práce s textem

Myšlenky o podnikavosti můžeme najít v díle J. A. Komenského.

Rozdejte maximálně čtyřčlenným skupinám PL Komenský a podnikavost. Jejich úkolem je do textu doplnit slova z nabídky.

Varianta
Tuto aktivitu mohou žáci dělat i samostatně. Může se nám hodit, pokud chceme ušetřit v lekci čas pro závěrečnou diskusi nebo pokud třídu ruší časté střídání skupin a aktivit.

PL

Doplňte do textu slova

blaho / členům / poctivý / podnikateli / práce / smysl / ubíjí / vhodné

Byznys (podnikání), který má budoucnost, je _____ a smysluplný. Člověk je podnikavá bytost. Nicnedělání člověka _____. Lidská přičinlivost nepokládá za _____ pro sebe samu skládat ruce v klín. Ať už člověk podniká cokoli, potřebuje, aby to dávalo _____. Podnik je tehdy smysluplný, když přináší užitek jak _____, tak i druhým. Usilovat o osobní _____ bez ohledu na blaho celku je neudržitelné. Když se nebude dobře dařit celku, nebude se dobře dařit ani jednotlivým _____ tohoto celku. Poctivá _____ je posvátná a přináší jedinečnou radost.

Řešení PL

- Byznys (podnikání), který má budoucnost, je **poctivý** a smysluplný.
- Člověk je podnikavá bytost. Nicnedělání člověka **ubíjí**.
- Lidská přičinlivost nepokládá za **vhodné** pro sebe samu skládat ruce v klín.
- Ať už člověk podniká cokoli, potřebuje, aby to dávalo **smysl**.
- Podnik je tehdy smysluplný, když přináší užitek jak **podnikateli**, tak i druhým.
- Usilovat o osobní blaho bez ohledu na **blaho** celku je neudržitelné.
- Když se nebude dobře dařit celku, nebude se dobře dařit ani jednotlivým **členům** tohoto celku.
- Poctivá **práce** je posvátná a přináší jedinečnou radost.

(Jde o parafrázovaný text z knihy J. Hábla Lidskost není docela ztracena. Stručný výklad Komenského Porady o nápravě věcí lidských, 2019.)

> ***Metodická poznámka***
> *K ilustraci zásady poctivosti a využití podnikavosti v každém věku je možné využít také videopříběh Jonáše Oubrechta z Projektu Komenský 2020; viz Další zdroje.*

4.2 Zásady (10 min)

Diskuse

Nakonec bude jedno, v jaké roli se ocitnete – zda budete podnikateli nebo zaměstnanci –, ale jaké budou vaše priority a zda bude vaše jednání s nimi v souladu.

PREZI

- Z textu J. A. Komenský a podnikavost si vyberte jednu zásadu, která vám osobně připadá nejdůležitější.
- Vymyslete příklad, který ilustruje důležitost této zásady.

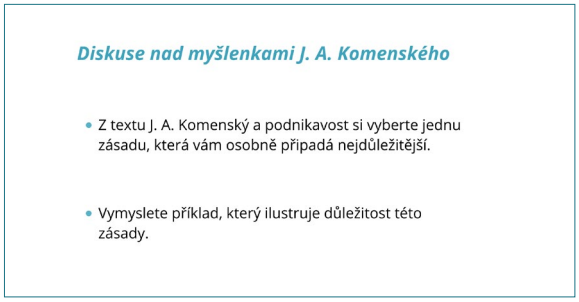

5.1 Talent a úsilí (10 min)

5

Kam investovat čas?

Herní aktivita

Každé skupině (ideálně čtyřčlenné) rozdejte PL hra Talent a úsilí a 1 hrací kostku.

20 min

PL

Dovednosti

	Popis – každá další úroveň obsahuje a rozvíjí to, co už postava dosáhla na nižší úrovni.	Cena	Návod
A	**závislý na pomoci ostatních** – neschopen samostatného života, nezkouší to změnit.	1	Dohodněte se, jaké dáte postavě jméno. **Zapište sem jméno postavy:**
B	**první krůčky začátečníka** – stále neschopen samostatného života, ale zkouší to.	2	
C	**nezkušený nováček** – samostatně přežije s velkými obtížemi, pomalu se učí.	3	
D	**šikovný učedník** – samostatně přežije s občasnými obtížemi, učí se dobře.	4	**Hoďte 1× kostkou pro každou skupinu dovedností** a zjistěte, jaký talent má vaše postava od narození.
E	**pokročilý** – samostatně přežije s drobnými obtížemi, učí se výborně.	5	
F	**talentovaný** – v životě zvládá v pohodě, učí se lépe než ostatní.	6	**Házejte 12×** kostkou a sčítejte si naházené body. To je **úsilí** vynaložené studiem a sbíráním zkušeností. Zapište sem, kolik jste naházeli celkem bodů:
G	**osvědčený v praxi** – má dobré výsledky, sbírá zkušenosti.	7	
H	**žádaný odborník** – má skvělé výsledky, odborně roste.	9	
I	**mistr schopný učit jiné** – předává své zkušenosti kolegům.	12	
J	**autorita v oboru** – lidé za ním chodí pro radu, učí se od něj i cizí.	17	**Talenty proměňte díky bodům v silné stránky:** Přičtěte si k bodům za talent část bodů za úsilí, „nakupte“ úroveň, kterou si ve skupině dohodnete.
K	**uznávaný expert** – lidé ho následují, spoléhají na něj, je pro ně lídr.	25	
L	**slavný celosvětově** – inspirativní vůdce, určuje směr dalšího vývoje v oboru.	38	

Metodická poznámka
Následující hra ilustruje základní myšlenku, že každý člověk disponuje určitou mírou talentu v různých oblastech a pak přidává k této dispozici svoje úsilí, učení nových věcí a pouze některým svým dovednostem dále věnuje čas a rozvíjí je. Hra má připravit žáky k diskusi nad těmito otázkami. Nejpodstatnější není výsledek, ale proces a diskuse, která vznikne ve čtveřicích a na které je možné stavět následnou diskusi.

PREZI

Instrukce ke hře pro skupiny

1. Dohodněte se, jaké dáte postavě jméno, a zapište ho do PL (vpravo v horním rohu).

2. Nyní se bude hodem kostky rozhodovat, v jakých oblastech získá vaše postava jakou míru vrozeného talentu. Hoďte 1× kostkou pro každou skupinu talentů a zjistěte, jaký talent má vaše postava od narození. Zapisujte si hozená čísla do PL k jednotlivým skupinám talentů do sloupce Talent. Jednička znamená minimum talentu pro danou oblast, naopak maximální talent má postava při hození čísla 6.

3. Talenty jsou rozdány, nyní přichází do života naší postavy učení a míra úsilí, které bude dále věnovat rozvíjení svých obdarování. Tuto kvalitu bude nyní ilustrovat součet vašich dvanácti hodů kostkou. Házejte 12× kostkou a sčítejte naházené body. Výsledek si opět zapište do PL.

4. Jako skupina nyní stojíte před obtížným úkolem – shodnout se a přidělit vaší vytvořené postavě k jednotlivým oblastem talentů míru úsilí, které do nich vloží. V součtu musí přidělené body odpovídat číslu, které jste získali díky 12 hodům. Přečtěte si pracovní list a seznamte se s náplní jednotlivých úrovní na škále **A (závislý na pomoci ostatních) – L (slavný celosvětově)** a rozhodněte se, v jaké oblasti dovedností chcete jaké úrovně u své postavy dosáhnout.

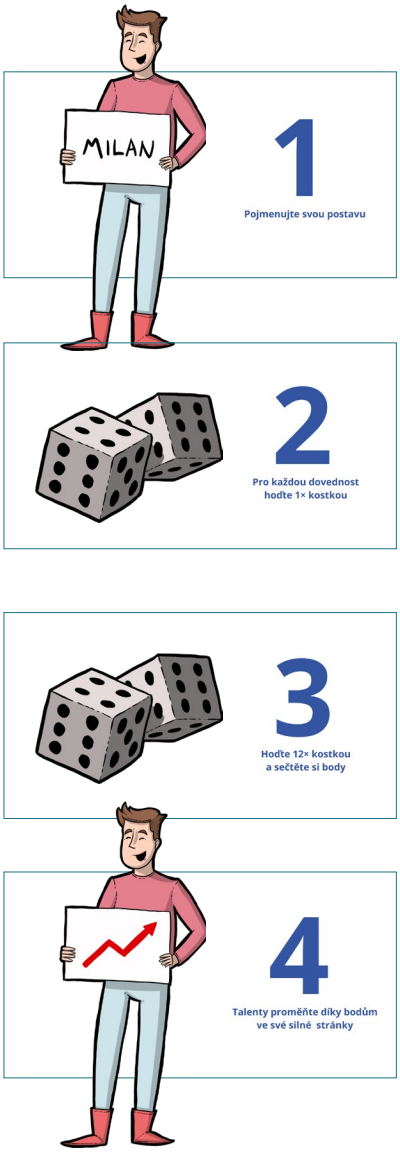

PREZI

5.2 Životní příběh naší postavy (3 min)

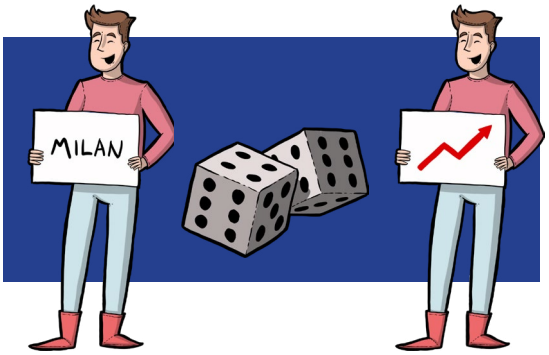

Zástupci skupin ostatním představí životní příběh postavy své skupiny – s čím se narodila, jaké má v životě plány, co se naučila, jaké jsou její silné stránky apod. Stačí název 1–2 nejvýraznějších charakteristik.

5.3 Kam investovat svůj čas? (7 min)

Diskuse

Otázky k diskusi a práci ve skupině

- Jak jste ve skupinách přistupovali k rozdělování úsilí?
- Na čem jste se plně shodli a kde jste shodu nenašli a museli jste hledat jiné řešení či kompromis?

Otázky k diskusi nad tématem

- Má větší smysl učit se v oblasti, ve které jsem již nadaný, a rozvinout tak na maximum svůj potenciál, nebo je moudřejší vložit svoje úsilí do oblastí, které mi tolik nejdou? Která z těchto dvou variant je nám bližší a proč?
- Má varianta, kterou jsme si zvolili, nějaká omezení?

6

Reflexe a závěr

10 min

PREZI

Reflexe a závěr (10 min)

Pyramida

Na pět řádků napište slova, která vyjádří vaše odpovědi na následující otázky a shrnou vaše názory. Slova graficky vytvoří pyramidu.

1 slovo Cítím se více jako podnikatel/zaměstnanec.

2 slova Osobně se nejvíce zaměřím na rozvoj dvou dovedností (viz hra Talent a úsilí).

3 slova Jaké jsou podle mě tři znaky férového podnikání.

4 slova Čtyři znaky úspěšného člověka, o které chci usilovat ve svém životě.

5 slov Můj osobní závěr z této lekce.

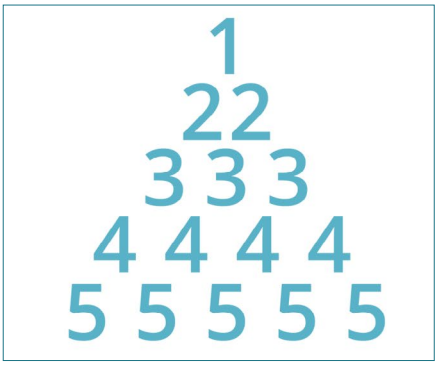

Na závěr s žáky doplňte celou pyramidu. Postupně ukazujte čísla na pyramidě a žáci, kteří se hlásí a které vyvoláte, slova doplňují.

Další zdroje

- HÁBL, Jan. *Lidskost není docela ztracena. Stručný výklad Komenského Porady o nápravě věcí lidských.* Červený Kostelec: Nakladatelství Pavel Mervart, 2019. ISBN 978-80-7465-382-7.
- Jonáš Oubrecht, Podnikavost. In: *Youtube* [online]. [cit. 2017-11-15]. Dostupné z: https://www.youtube.com/watch?v=GBtzIUDIEiE
- CASANOVA, P. 10 základních rozdílů v myšlení úspěšných a neúspěšných lidí. *First Class* [online]. [cit. 2017-11-15]. Dostupné z: https://www.firstclass.cz/2017/11/10-zakladnich-rozdilu-v-mysleni-uspesnych-a-neuspesnych-lidi/

Zdroje grafiky

Slide 06 – Muž se jménem – Daniel Jurčo B.F.A., projekt Úcta k životu, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008255 (CC 4.0 BY-SA)

Slide 07 – Hrací kostky – Daniel Jurčo B.F.A., projekt Úcta k životu, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008255 (CC 4.0 BY-SA)

Slide 09 – Muž držící graf – Daniel Jurčo B.F.A., projekt Úcta k životu, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008255 (CC 4.0 BY-SA)

Slide 11 – Domek – Daniel Jurčo B.F.A., projekt Úcta k životu, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008255 (CC 4.0 BY-SA)

Zdroje videa

Povolání – Ing. Kadlec Petr, DiS. (Etika mezi světy); projekt Úcta k životu, reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008255 (CC 4.0 BY-SA)

Prezentace

https://prezi.com/view/7vrrKZQL78BEOrPt6Ozv/

Pracovní listy

https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2019/12/Podnikani-8-9-pracovni-listy.pdf

Pracovní sešit pro žáka

https://eu.uctakzivotu.cz/wp-content/uploads/2021/03/Podnikani-8-9-pracovni-sesit-pro-zaky.pdf

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Název projektu
Úcta k životu –
základ pro demokratickou kulturu

Registrační číslo projektu
CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/0008255

Metodika
Podnikání, které má budoucnost: win-win

Cílová skupina
8.–9. ročník základních škol
a víceletých gymnázií

Toto dílo podléhá licenci
Creative Commons 4.0 BY-SA

Autor
Mgr. Pavel Slepička

Odborní garanti
doc. PhDr. Jan Hábl, Ph.D.,
Mgr. Barbara Pospíšilová,
Mgr. Tereza Ráchel Bícová

Odborná spolupráce a pilotáž
Ing. Martina Kotasová

Externí posuzovatelé
Mgr. Ondřej Šimik, Ph.D.,
Mgr. Taťána Göbelová, Ph.D.

Jazykové korektury
Mgr. Kateřina Coufalová

Ilustrace
Daniel Jurčo, BFA

Zlom a sazba
Daniel Jurčo, BFA